

Az Energiatudományi Kutatóközpont Budapesti Kutatóreaktor lejáró üzemeltetési engedélyét kiváltó új üzemeltetési engedély kiadásának kérelme tárgyában megindított eljárás

AZ ELJÁRÁS KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓJA

KÉSZÍTETTE:

ORSZÁGOS ATOMENERGIA HIVATAL

2023.

Kiadja az Országos Atomenergia Hivatal

1036 Budapest, Fényes Adolf u. 4.

Postacím: 1539 Budapest 114, Pf. 676

Telefon: 06-1-436-4801

e-mail: haea@haea.gov.hu

elektronikus közmeghallgatás e-mail címe:

kozmeghallgatasbkr@oah.hu

Tartalom

1. BEVEZETÉS	4
2. AZ ELEKTRONIKUS KÖZMEGHALLGATÁS SZERVEZÉSE, LEBONYOLÍTÁSA	5
3. A BUDAPESTI KUTATÓREAKTOR RÖVID BEMUTATÁSA	6
4. AZ ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS ISMERTETÉSE	7

1. BEVEZETÉS

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Atomtörvény) szerint atomenergia alkalmazása kizárólag a jogszabályokban meghatározott módon és hatósági felügyelet mellett történhet¹. A nukleáris létesítmény – így a Budapesti Kutatóreaktor (továbbiakban: BKR) – üzemeltetésének engedélyezése, valamint az üzemeltetési engedély kiadását megalapozó Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat végrehajtása az Országos Atomenergia Hivatal (továbbiakban: OAH) mint atomenergia-felügyeleti szerv² hatáskörébe tartozik³. Az OAH engedélyezési eljárásaiban a törvényben felsorolt más hatóságok is részt vesznek⁴ szakhatóságként. Az OAH többek között a nukleáris biztonsági, védettségi és biztosítéki követelmények teljesüléséért felelős⁵. Energiapolitikai kérdésekben hatásköre nincs, egy ilyen hatáskör megléte befolyásolná függetlenségét az atomenergia alkalmazásában érdekelttéől.

A BKR 1959 óta működik Csillebércen, a Központi Fizikai Kutató Intézet telephelyén. Üzemeltetője az Energiatudományi Kutatóközpont (a továbbiakban: EK). A BKR jelenleg hatályos üzemeltetési engedélyét 2013-ban adta ki az OAH a HA5729 számú határozatában. A határozat szerint az üzemeltetési engedély 2023. december 15-ig érvényes. Az üzemeltetési engedély lejártja esetén a nukleáris létesítmény további üzemeltethetőségéhez az 1/2022 OAH rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alapján új engedély megszerzése szükséges⁶. Az üzemeltetés engedélyezése az OAH által végrehajtott Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat eredményein alapul⁷. Az Időszakos Biztonsági Felülvizsgálatot az OAH tízévenként végzi a Rendelet alapján⁸.

¹ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 5. § (2) bekezdés

² 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 6. § (2) bekezdés

³ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 17. § (2) bekezdés 1. b) alpont és 10. pont

⁴ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 11/B. § (1) bekezdés

⁵ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 17. § (1) bekezdés

⁶ 1/2022. (IV. 29.) OAH rendelet a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről, 1. melléklet, 1.2.5.0400. pont

⁷ 1/2022. (IV. 29.) OAH rendelet a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről, 1. melléklet, 1.2.6.0100. pont

⁸ 1/2022. (IV. 29.) OAH rendelet a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről, 40. § (1) bekezdés

Az OAH által végrehajtott Időszakos Biztonsági Felülvizsgálatot a Rendelet követelményeinek megfelelően megelőzte az EK saját felülvizsgálata, amelynek eredményeit az Időszakos Biztonsági Jelentésében benyújtotta az OAH részére⁹. Az Időszakos Biztonsági Jelentés benyújtásával az Időszakos Biztonsági Felülvizsgálatra vonatkozó közigazgatási eljárást elindította az OAH.

Az Időszakos Biztonsági Jelentés benyújtását követően az EK benyújtotta az új engedély kiadására vonatkozó kérelmét, amely alapján 2023. február 1-én a BKR üzemeltetési engedélyére irányuló – üzemeltetési engedélyezési eljárás keretén belül lefolytatásra kerülő – közigazgatási eljárás indult. Ezen eljárás keretében az OAH elektronikus közmeghallgatást tart.

A sok ügyfelet érintő, és társadalmi szervezetek bekapcsolódásával megvalósuló közigazgatási eljárások lefolytatását elősegíti a közmeghallgatás, amely alkalmas arra, hogy az érdekeltek megismerhessék az eljárás tárgyát és menetét, valamint kifejthessék álláspontjukat, kérdéseket tehessenek fel. A fentiek figyelembevételével a közmeghallgatás a társadalmi párbeszéd hatékony fórumává válhat.

Ez az összefoglaló ismerteti az adott témában tartott közmeghallgatás lebonyolítását, a közmeghallgatás tárgyát képező engedélyezési eljárás előzményeit és folyamatát az eljárás részleteiben kevésbé jártas, olyan érdeklődők, laikus ügyfelek számára, akik a közmeghallgatás lehetőségével élve szeretnék megismerni az létesítési engedély jogi hátterét, magát az engedélyezési eljárást, valamint ezekről kifejtteni álláspontjukat.

2. AZ ELEKTRONIKUS KÖZMEGHALLGATÁS SZERVEZÉSE, LEBONYOLÍTÁSA

Az Atomtörvény értelmében a nukleáris létesítmény üzemeltetési engedélyezésére irányuló eljárásokban közmeghallgatást kell tartani a nyilvánosság véleményének megismerése érdekében¹⁰.

⁹ 1/2022. (IV. 29.) OAH rendelet a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről, 40. § (4) és (5) bekezdés

¹⁰ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 11/A. § (4) bekezdés

Az elektronikus közmeghallgatás során az ügghöz kapcsolódó kérdéseket, észrevételeket és véleményeket e-mailben lehet elküldeni az OAH számára. Az ezekre adott válaszokat és reagálásokat a hatóság hirdetményi úton, feljegyzésben teszi közzé. Az elektronikus közmeghallgatásban való részvétellel kapcsolatos határidőket és egyéb tudnivalókat a jelen közérthető összefoglalóval együtt közzétett értesítés tartalmazza.

Az elektronikus közmeghallgatás értesítése, az ahhoz tartozó közérthető összefoglalók (jelen hatósági összefoglaló és az EK közérthető összefoglalója), valamint a közmeghallgatás feljegyzése az OAH honlapján¹¹ és hirdetőtábláján¹², az EK honlapján, az érintett szakhatóság (Baranya Vármegyei Kormányhivatal) honlapján, Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat honlapján és hirdetőtábláján¹³, valamint a központi ügyintézési portálon kerülnek közzétételre.

3. A BUDAPESTI KUTATÓREAKTOR RÖVID BEMUTATÁSA

A valamikori Központi Fizikai Kutató Intézet kutatóreaktorának megvalósítása egy, a Szovjetunióval 1955-ben kötött segítségnyújtási megállapodás alapján kezdődött. A reaktor 1959-ben vált kritikussá. 1967-ben egy kisebb rekonstrukció eredményeként az eredeti 2 MW-os termikus teljesítményt 5 MW-ra növelték.

A második rekonstrukció szükségessége először 1974-ben merült fel. A rekonstrukció célja a 20 MW reaktor hőteljesítmény és az ehhez tartozó magas termikus neutronfluxus szint elérése volt, amely alkalmassá tette a reaktort mind kutatási, mind izotóp besugárzási feladatok elvégzésére. Az üzemeltetési ciklusokat 40 naposra, míg az éves üzemidőt 3800 órára tervezték.

A rekonstrukció 1990-ben befejeződött, de a KFKI szervezetében történt változások miatt az önállóvá vált Atomenergia Kutatóintézet csak 1992-ben kérhetett engedélyt az üzembe helyezés megkezdésére, módosított 10 MW hőteljesítményen történő üzemeltetésre.

¹¹ <http://www.oah.hu/>

¹² OAH-székház (1036 Budapest, Fényes Adolf u.4.) portáján

¹³ 1126 Budapest, Böszörményi út 23-25.

A fizikai indítás 1992. december 12-én kezdődött, az ezt követő üzembe helyezési próbák és mérések majdnem egy évig tartottak. A sikeres próbák alapján az OAH 1993. november 25-én kiadta a BKR rendszeres üzemeltetésre jogosító üzemeltetési engedélyét.

Az ezt követő időszakban a reaktor folyamatos hatósági felügyelet mellett üzemelt. Ennek keretében 2003-ban és 2013-ban is megtörtént a BKR Időszakos Biztonsági Felülvizsgálata, melynek alapján a hatóság mindkét esetben kiadta a további tízévi üzemeltetésről szóló engedélyt. A BKR jelenleg hatályos üzemeltetési engedélye 2023. december 15-ig érvényes.

4. AZ ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS ISMERTETÉSE

A kérelem és annak előzménye

Az EK az Időszakos Biztonsági Jelentésében az új üzemeltetési engedély kiadása iránti kérelmét az alábbiakkal indokolta:

A BKR, mint nukleáris létesítmény, alapvetően kettős felhasználású berendezés. Egyrészt kutatási célokra szolgáltat neutronokat a vízszintes csatornák felhasználói számára, másrészt, elsősorban gyógyászati célokra gyárt radioaktív izotópokat. Ezek a tevékenységek a BKR üzemeltetési engedélyének hiányában nem volnának folytathatók.

A létesítmény a kutatás területén kettős funkciót tölt be:

- 1. Komplex sugárforrásként ionizáló részecske nyalábokat, ill. besugárzási lehetőségeket biztosít alap- és alkalmazott kutatások számára.*
- 2. Oktatás (pl. egyetemi gyakorlatok, diplomamunkák, nukleáris szakember képzés).*

A besugárzási tevékenységek kapcsán előállított anyagok több területen hasznosulnak. Kutatási területen a különböző geológiai és növényi minták, valamint a kis mennyiségű, kis aktivitást eredményező besugárzások vizsgálata hoz eredményt. A hosszabb idejű besugárzások során keletkező izotópok két területen hasznosíthatók, melyek az ipar és az egészségügy területére terjednek ki. Az ipar területén első sorban a mérés-technikai célokra hasznosítható Co források iránt jelentkezik

folyamatos kereslet. A nukleáris medicina fejlődésével azonban folyamatosan nő a radioaktív izotópok iránti igény a gyógyászatban.

Jelenleg a Magyarországon jelentkező ilyen felhasználási igények jelentős részének kielégítése három európai kutatóreaktor működésén alapul. Azok együttműködése folyamatosan fejlődik, mivel a felhasználók igénye is ezt kívánja.

Az új üzemeltetési engedély iránti kérelme megalapozásaként az EK benyújtotta az Időszakos Biztonsági Jelentését, amellyel azt kívánja igazolni, hogy a BKR üzemeltetése a következő 10 éves időszakban biztonságosan elvégezhető. Az OAH a benyújtott anyagokat jelenleg is vizsgálja és értékeli.

Jogszabályi előírások

Az eljárást az OAH az Atomtörvény 17. § (2) bekezdése 1. b) alpontjában meghatározott hatáskörében folytatja le. Ennek során az Atomtörvény és a Rendelet előírásait és követelményeit érvényesíti. Az OAH a tárgyi eljárásban – az Atomtörvény vonatkozó előírásainak¹⁴ megfelelően – a környezetvédelmi és természetvédelmi hatáskörében eljáró Baranya Vármegyei Kormányhivatalt vonja be szakhatóságként. A hatósági eljárás ügyintézési ideje – az engedélyezési eljárás 2023. februári megindításakor hatályos jogszabályi előírások szerint – 11 hónap, amely nem hosszabbítható¹⁵. Az ügyintézési határidőbe nem számít bele az eljárás esetleges felfüggesztésének, szünetelésének, továbbá az ügyfél esetleges mulasztásának vagy késedelmének időtartama¹⁶.

Az ügyfelek jogai

A tárgyi közigazgatási eljárásban ügyfélnek minősül az engedélyes EK-n kívül a hatásterületen lévő valamennyi ingatlan tulajdonosa és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték¹⁷. Továbbá a tárgyi ügyhöz kapcsolódó környezetvédelmi szakhatósági eljárással összefüggésben a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelő társadalmi szervezeteket is az ügyfél jogállása illeti meg.

¹⁴ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 11/B. § (1) bekezdés

¹⁵ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 12/B. § (3) bekezdés

¹⁶ 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról, 50. § (5) bekezdés

¹⁷ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 10. § (2) bekezdés és 11/A. § (1) bekezdés a) pontja

A tárgyi eljárásban a hatásterület a BKR biztonsági övezetének területe¹⁸.

A biztonsági övezetet a nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladék-tároló biztonsági övezetéről szóló 246/2011. (XI. 24.) Korm. rendelet alapján lefolytatott eljárásban az OAH a HA5569 számú, 2013. április 29. keltezésű határozatában állapította meg.

A jogerős és végrehajtható döntéssel megállapított biztonsági övezet határát a HA5569 határozat az alábbiak szerint jelöli ki (a biztonsági övezet a megadott EOY koordinátájú pontokat összekötő egyenes szakaszok által körülhatárolt terület):

1.1. Budapest XII. ker. belterület 9121/8.

Töréspont sorszáma	y koordinátája (m)	x koordinátája (m)
A01	642816,14	238484,52
A02	642935,98	238435,60
A03	643050,16	238376,36
A04	643052,63	238290,18
A05	643062,79	238238,49
A06	643019,79	238219,53
A07	642967,49	238170,58
A08	642947,20	238160,28
A09	642942,30	238155,81
A10	642884,95	238146,23
A11	642852,28	238161,50
A12	642820,17	238194,90
A13	642771,66	238223,63

¹⁸ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 11/A. § (2) bekezdés

A14	642728,48	238235,21
A15	642697,04	238270,24
A16	642680,06	238311,44
A17	642671,61	238372,26
A18	642713,14	238441,24

Az eljárás ügyfelei személyesen, illetve a törvényes vagy írásban meghatalmazott képviselőjük útján – az OAH ügyintézőjével (tel.: +36 1 436 881 vagy +36 1 436 882) történő egyeztetés szerinti időpontban – betekintheznek az ügy irataiba az OAH székházában, az azokban foglaltakról vagy az ügy tárgyában nyilatkozatot, észrevételt tehetnek. Az iratokról másolatot, kivonatot készíthetnek vagy másolatot kérhetnek.

Az eljárás megindításáról szabályszerűen értesített ügyfél ügyféli jogait csak akkor gyakorolhatja, ha az eljárásban nyilatkozatot tett vagy kérelmet nyújtott be¹⁹.

Hatósági felülvizsgálat és értékelés

Az OAH a tárgyi eljárásban azt vizsgálja, hogy teljesülnek-e az alábbi követelmények:

- a) a nukleáris létesítmény biztonságosan üzemeltethető állapotban van, ennek hosszú távú fenntartásához szükséges műszaki és adminisztratív feltételek biztosítottak és a sugárvédelmi előírások megfelelőek, valamint
- b) az engedélyes rendelkezik hosszú távon a nukleáris biztonság fenntartásához szükséges erőforrásokkal.

¹⁹ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 11/A. § (1a) bekezdés

Az eljárás további menete

Az elektronikus közmeghallgatást követően az eljárás során az OAH-hoz benyújtott dokumentumokat, elemzéseket, információkat, a közmeghallgatás során fel-merült kérdéseket, észrevételeket, véleményeket, valamint az eljárásba bevonásra kerülő szakhatóságok állásfoglalásait megismerve hozza meg döntését az OAH a BKR üzemeltetési engedély kiadása iránti kérelme tárgyában. Ennek során az OAH mérlegeli azokat a szempontokat, igényeket, felvetéseket is, amelyeket az ügyfelek egyéb helyen és formában terjesztenek elő az eljárás során.

Az OAH az eljárásban hozott – döntését, a szakhatóságok állásfoglalását és mind-ezek indoklását is tartalmazó – határozatát hirdetmény útján fogja közzétenni.

A hirdetmény az OAH honlapján²⁰ és hirdetőtábláján²¹, az EK honlapján, az érintett szakhatóság (Baranya Vármegyei Kormányhivatal) honlapján, Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat honlapján és hirdetőtábláján²², valamint a központi ügyintézési portálon kerülnek közzétételre.

A határozat a közlésekor válik véglegessé. A döntés a hirdetmény kifüggesztését követő 15. napon válik közzététellé. A hatályos jogszabályi előírások szerint a határozat ellen fellebbezést benyújtani nem lehet. A határozat ellen, annak közzétételétől számított 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozva – a Fővárosi Törvényszékhez címzett, de az OAH-hoz benyújtott kereseti kérelemnek van helye. A pert az OAH ellen kell megindítani.

²⁰ <http://www.oah.hu/>

²¹ OAH-székház (1036 Budapest, Fényes Adolf u.4.) portáján

²² 1126 Budapest, Böszörményi út 23-25.